

СЕКЦІЯ 4

СТАНДАРТИ ФІДІК ЯК ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА ВІДНОСИН У БУДІВНИЦТВІ

ЗАСТОСУВАННЯ КОНТРАКТІВ FIDIC В УКРАЇНІ

І. І. КИЛИМНИК, канд. юрид. наук, доц.,
зав. кафедри правового забезпечення господарської діяльності
В. О. БІЛЕЦЬКА, студ.
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Найбільшою популярністю по всьому світу серед стандартів користуються типові будівельні контракти, розроблені Міжнародною федерацією інженерів-консультантів (FIDIC).

Спочатку діяльність FIDIC була націлена на створення єдиної міжнародної методологічної бази регламентації діяльності інженерів-консультантів. Проте з часом функції федерації розширилися, і зараз основні зусилля FIDIC концентруються на розробці та публікації типових умов контрактів для їх застосування в будівельній діяльності з ціллю урегулювати взаємовідносини учасників міжнародних інвестиційно-будівельних процесів.

У результаті такої діяльності FIDIC розробила та випустила декілька видів контрактів (книг) FIDIC, кожен з яких відрізняється певним кольоровим маркуванням для простоти розпізнання та роботи з ними. Першою FIDIC випустив так звану Червону книгу, що представляє собою «Умови контракту на створення об'єктів громадського будування», яка була рекомендована для загального застосування та успішно використовувалась (та використовується в теперішній час) при будуванні об'єктів, підряд по котрим присуджувався на основі проведення міжнародних конкурсів.

Після публікацій Червоної книги пішов випуск інших типових контрактів FIDIC, що дозволило охопити практично весь спектр контрактних відносин в будівництві. Зокрема були розроблені типові «Умови контракту на електромонтажні роботи та роботи по монтажу механічного обладнання» (так кажучи Жовта книга), «Умови контракту та проектування, будівництво та здачу об'єктів «під ключ»» (Помаранчева книга), а також «Типовий договір між заказником та консультантом на надання послуг» (Біла книга) та «Умови субдоговору на спорудження об'єктів цивільного будування».

Нарешті, Зелена книга («Коротка форма контракту») – це скорочена форма будівельного контракту, яка рекомендується при виконанні будівельних та інженерних робіт з відносно малим об'ємом інвестицій. Зелена книга, як правило, застосовується для виконання простих, повторюваних або тимчасових видів роботи, а також для проектів, в яких не потребується участь спеціалістів-субпідрядників чи інженера, так як

проектування цілком виконується підрядчиком [1].

Найбільш популярні книги FIDIC, широко використовувані в будівельній індустрії, - Жовта та Червона – з моменту їх видання у 1987 році активно допрацьовувалась та удосконалювалась FIDIC. Результатом багатолітнього доопрацьовування став випуск у 1999 році нових видань Жовтої та Червоної книг, а також випуск цілком нових Зеленої та Срібної книг.

Безумовно, перша та головна перевага вибору контракту FIDIC – це їх універсальність та завершений вигляд. Окрім цього, контракти FIDIC відрізняються ясністю та узгодженістю, суттєвістю усіх пунктів, чіткістю формулювань та сумісністю структури будь-якого договору з іншими стандартними документами FIDIC.

В Україні спільні положення, початково прописані в Червоній чи Жовтій книгах, можуть застосовуватися з мінімальними змінами, що стосуються, загалом, юридичних аспектів форми та суттєвих положень будівельних контрактів такого типу. Друга частина контракту FIDIC – «Умови для особливого застосування», пов'язана з першою частиною перехресними посиланнями, – дозволяє юридично коректно врахувати конкретні умови, що витікають з вимог національного законодавства та особливостей проекту.

При узгодженні особливих умов для застосування контракту в Україні слід звернути увагу на наявність та чітке відображення у контракті його суттєвих умов, а також упевнитися, що об'єм відповідальності сторін, а також гарантії виконання сторонами своїх обов'язків не суперечать вимогам законодавства України.

Червона, Жовта та Срібна книги написані таким чином, щоб бути максимально схожими в викладі, формулюваннях та структурі. Таким чином, користувач, знайомий з однією із форм, буде відчувати себе достатньо комфортно при роботі з іншими двома.

Як висновок, можна сказати, що в Україні застосування контрактів FIDIC в теперішню мить не дуже широке. Причини тому – специфіка вітчизняного законодавства, а також прагнення українського підрядчика працювати по установленій схемі, тобто по вже розробленим договорам підряду на будівництво.

Однак прихід в Україну крупних інвесторів диктує свої правила, і більшість з них переважає працювати з урахуванням міжнародних норм та механізмів, широко застосовуваних на міжнародному будівельному ринку.

Специфіка українського будівельного законодавства, безумовно, потребує внесення часом значних змін у контракти FIDIC для їх адаптації та можливості використання в Україні.

Впровадження контрактів FIDIC в Україні сприяє покращенню взаємовідносин між учасниками інвестиційних проектів, створення умов для залучення фінансування, покращення інвестиційної привабливості, відновленню будівельного ринку зокрема і української економіки в цілому.

Література

1. Смірнов Е. Б. Типові форми міжнародних и національних будівельних контрактів / Е. Б. Смірнов // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/v/tipovye-formy-mezhdunarodnyh-i-natsionalnyh-stroitelnyh-kontraktov-i-ih-adaptatsiya-k-usloviyam-rossii>

ПЕРЕВАГИ ЗАСТОСУВАННЯ СТАНДАРТІВ FIDIC В СФЕРІ УПРАВЛІННЯ БУДІВЕЛЬНИМИ ПРОЕКТАМИ

С. М. КОСЯЧЕВСЬКА, канд. техн. наук, доц.,
доц. кафедри будівельного виробництва та геодезії
*Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту
імені В. Лазаряна, м. Дніпро*

Питання про перегляд існуючої нормативно-правової бази у сфері будівництва гостро постало перед державою з моменту здобуття Україною незалежності. За період з 1995 по 2006 рік був розроблений і затверджений ряд основних документів будівництва зокрема, ДБН, стандарти, нормативно-правові акти, які вводили умовно сучасні принципи будівництва. Однак цього недостатньо і проблем залишається чимало: відсутність чіткого і довгострокового планування будівництва інфраструктури, завищені витрати бюджетних коштів, відхилення від графіків будівництва тощо. Все це погано відбивається на будівельній сфері і в цілому негативно впливає на економіку держави.

Одним із шляхів вирішення даної проблеми є впровадження в Україні типових форм контрактів Міжнародної федерації інженерів-консультантів (FIDIC). Застосування проформ FIDIC в Україні є вимушеним, але свідомо виправданим кроком, що обумовлений вимогами міжнародних інвесторів. Ставши на шлях впровадження європейських цінностей, використання умов контрактів FIDIC в Україні стає обов'язковою умовою для проектів з іноземними інвестиціями і проектами Міжнародних фінансових організацій. З 2018 року очікується їх застосування для проектів з будівництва доріг, об'єктів річкових та морських портів; будівництва, капітального ремонту та реконструкції інфраструктурних об'єктів за рахунок бюджету.

FIDIC акумулює кращі практики ведення будівельного бізнесу, надає чітку, розроблену і перевірену модель взаємодії Підрядника і Замовника з розумним розподілом відповідальності і ризиків сторін, пропонує різноманітні інструменти управління ризиками, що відповідають міжнародним ринковим стандартам і перевірені на практиці в ході реалізації великих будівельних проектів з залученням міжнародного фінансування. Контрактами FIDIC передбачено процедуру оптимального розподілу ризику в частині мінімізації витрат за проектом, але не обов'язково кожної зі сторін окремо, тобто закладено принцип децентралізації ризиків. Якщо певний вид ризику був включений до зони відповідальності Замовника, то при його